Охридъ е разстоян. отъ Битоля около 12 ч.

Охридъ е разположенъ главно на двѣ хълма (стръмни) раздѣляеми отъ суходолицата Капарница, и чрезъ Западно Кото се вмѣстяватъ надъ езерото въ тѣсни на Халдавийска, на Плачины, Каричани, Диеч Гора и Мокра. Въ тия мѣста се срѣщатъ въ старо време, нарицаеми Диссариты или Диссарити, за Кото нѣкои искатъ да кажатъ че значало до езерото. Найстариятъ градъ на това мѣсто билъ Диссарита и Диссарита, послѣ се нарѣкъ по името на езерото Лихнида и найсетнѣ Охридъ. Мнозина до сега се считали този градъ за отечество на Іоанъ Рилски, видно е дали е отъ това дѣто въ него найсетнѣ установи седалището на учреденъ отъ него независимъ черковъ подъ Іоанъ Рилски, послѣдни обаче отъ Кратия правятъ явно че не е той отечественъ градъ на Іоанъ Рилски, поради е въдобновенъ само отъ него и какъ се види тогазъ нарѣчен Лихнида. (Виж. с. Лих.) Завладѣнъ отъ българитѣ още въ краятъ на IX-то столѣтие и въ послѣднитѣ десетгодища на X. въкъ въ времето на Бориса билъ се утвърдилъ въ него българскій патриаршескій престолъ и подъ управлението на св. Климента Великій (виж. с. Велица) е било отдѣлено всичката дѣятелность на духовно образование у българитѣ. Какъ се е нарѣкалъ Охридъ, отъ що и кога не е извѣстно положително, едни искатъ да отъ въдатъ названието отъ предкорѣнитѣ на Самуила, когато тръгнитѣ нарѣкли Охрий (Велешица, Ивдица), защото въ негово време бил столенъ градъ на българскитѣ западни дѣржавы. А други казватъ че е надвалъ Охридъ исконнатрѣдъ отъ положението около Охридското и това вирда да е по-вѣрно, защото има и другъ селения съ подобно названия (Виж Охридъ въ българ.) Въ Западно-то българско царство основано отъ Самуила той е билъ за дълго време столенъ градъ на българскитѣ дѣржавы и въ скоро време увеличенъ и разпространенъ стигналъ е до положението на старий градъ тъй що обхвана Езерото отъ три страны. Славенъ билъ еще съ тѣ твърдини въ които се пазили съкровищата на българскитѣ дѣржавы. Въ годинѣ ..... билъ завладѣнъ отъ Василия Българоубиецъ съ всичкитѣ съкровища, между които казватъ че само злато имало до ..... и отъ тъ часъ тъй изгубилъ първитѣ си славы. — На ..... билъ го отнелъ отъ тръгнитѣ отъ тръгнитѣ пакъ Іоанъ Асенъ II на 1215 го предалъ отъ българитѣ епископъ Доротей на Охридъ съ приятъ, а отъ тръгнитѣ съ го предали непобѣдимитѣ въ времето Стефана Душана. Завладѣнъ отъ турцитѣ на ..... тъй е сравнъ средоточие на черковно-просвѣтно дѣло подъ ново Охридска и първа Іустиниана и подиръ разны прибавления и отнемания на разны епархии въ времето на турковдѣрствието се утвърдили подъ найсетнѣ въ-времено Митрополитъ бившитѣ приятъ, Костурска, Кожанска, Воденска, Веленградска, Струмичка и Пелагонийска Гревенска, Сисанийска, Мелнишка, Тиверска, Дебрянска или Дебрянска, Кичевска и Гора и Мокра.

ГРАДСКИ АРХИВ СОФИЯ